

Список літератури:

1. Гончарук Р.П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів // Вісник ЖДТУ. – 2012 р. – № 1(59) – С. 48-51.
2. Курищук В.В. Короткострокове кредитування зовнішньоекономічної діяльності підприємств українськими банками / Формування ринкових відносин в Україні – № 12, – 2008. – С. 143-148.
3. Потій В. Кредиторська заборгованість та її роль у формуванні капіталу підприємства / В. Потій, Г. Куліш // Ринок цінних паперів України. – 2010. – № 3-4. – С. 23-26.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
5. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – С. 5-28.

Булат Г.В., Булка І.В.

Хмельницький кооперативний торгово-економічний інститут

ВЛИЯНИЕ КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ НА ФИНАНСОВОЕ СОСТОЯНИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ И ПРОБЛЕМЫ ЕЕ ОПТИМИЗАЦИИ**Аннотация**

В статье исследовано как кредиторская задолженность влияет на уровень платежеспособности и финансовой стойкости предприятия. Определено внешние и внутренние факторы что влияют на финансовое состояние и рассмотрена важность кредитной политики для предприятия.

Ключевые слова: кредиторская задолженность, финансовая стойкость, ссудный капитал, финансовые риски, денежные средства, платежеспособность.

Bulat G.V., Bulka I.V.

Khmelnytsky Cooperative Trade and Economic Institute

EFFECT PAYABLE ON FINANCIAL SITUATION AND CHALLENGES OF OPTIMIZING**Summary**

In the article investigational as an account payable influences on the level of solvency and financial firmness of enterprise. Certainly external and internal factors that influence on the financial state and importance of credit policy is considered for an enterprise.

Keywords: account payable, financial firmness, loan capital, financial risks, monetary resources, solvency.

УДК 658

ДЕМАРКАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПОНЯТЬ «КОНТРОЛІНГ» І «КОНТРОЛЬ» В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПАРАДИГМИ ПІДПРИЄМСТВА**Бутко М.П.**

Чернігівський державний технологічний університет

Гринюк О.І.Інститут економіки та управління у нафтогазовому комплексі
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Стаття присвячена дослідженню зв'язків в системі «управління – контролінг – контроль». Основна увага зосереджена на демаркаційних аспектах понять «контроль» та «контролінг». Визначено роль та місце контролінгу в системі управління підприємством.

Ключові слова: демаркація, контролінг, контроль, підприємство, управління.

Постановка проблеми. Відсутність єдиного підходу щодо трактування поняття «контролінг» і визначення його місця в системі управління суб'єктом господарювання, зведення його до функції контролю, породжує виникнення ряду суперечностей щодо розуміння потенціалу його подальшого використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання контролінгу присвячено ряд робіт вітчизняних та закордонних вчених-економістів, таких як Терещенко О.О., Ананькіна А.Е., Данилочкін С.В., Сахарєва Л.О., Петренко Н.С., Пушкар М.С.,

Хорват П., Яковлев Ю.П., Прохорова В.В., Мартюшева Л.С., Петрусевич Н.Ю., Пісьмаченко Л.М., Марциняк С., Вебер Й., Козуб О.В., Малярець Л.М., Матвієнко-Біляєва Г.Л., Швидкий Е.А., Амосов О.Ю. Наукове товариство висловлює різні думки щодо суті, цілей, мети, завдань і функцій контролінгу та його місця в системі управління.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В межах статті досліджені зв'язки в системі «управління – контролінг – контроль», зосереджено увагу на демаркаційних аспектах понять «контроль» та «контролінг».

Мета статті. Розкрити сутність контролінгу, його роль та місце в системі управління підприємством. Здійснити розмежування та дослідити зв'язки між контролінгом та контролем.

Виклад основного матеріалу. Ефективна діяльність суб'єкта господарювання визначається ринковими умовами його існування. Формування відособленої саморегуляційної підсистеми управління підприємством на основі планування, обліку й аналізу, контролю, координації та інформаційного забезпечення в межах суб'єкта господарювання є передумовою збереження його конкурентних позицій та підтримання збалансованого розвитку. На сучасному етапі на роль такої підсистеми претендує контролінг.

З огляду на те, що поняття «контролінг» часто ототожнюють з поняттям «контроль», зосередимо увагу на трактуваннях даних понять в економічній літературі. Узагальнена характеристика наведена у таблицях 1, 2.

Слід зазначити, що в економічній літературі немає єдиного підходу щодо трактування поняття «контролінг». Причина відсутності однозначного та «вірного» трактування даного поняття обумовлена процесом становлення та розвитку контролінгу, що складається із шести етапів почергових змін концептуальних засад [12, с.115] (рис. 1).

Рис. 1. Еволюція концептуальних засад контролінгу

Джерело: розроблено авторами за даними [12]

Відповідно до еволюції контролінгу перелічені концепції розвивалися в різний час, тому в рамках кожної концепції контролінг трактується по-різному. Оскільки кожен подальший підхід розвиває попередній, акцентуючи увагу на різних аспектах, трактування поняття «контролінг» наведені у хронологічному порядку у таблиці 1. Слід зазначити наступне: внаслідок того, що в даний час в літературі можна зустріти всі ці концепції, створюється враження плутанини в термінології і відсутності цілісного уявлення про систему контролінгу.

Наукове товариство стверджує, що контролінг забезпечує методологічну інструментальну базу для підтримання основних функцій управління фінансовими процесами на такому рівні, щоб унеможливити помилки, відхилення і прорахунки, як в поточній діяльності, так і на перспективу.

В результаті проведеного узагальнення, пропонуємо привизначення поняття «контролінг» користуватись трактуваннями, що наводять Малярець Л.М., Матвієнко-Біляєва Г.Л., Швидкий Е.А., Амосов О.Ю., так як вони найбільш повно розкривають його сутність у межах сучасної концепції контролінгу.

Ототожнення поняття «контроль» та «контролінг» обумовлена наступними причинами: 1) неоднозначним розумінням ролі контролінгу в системі управління підприємством; 2) однією із версій походження поняття «контролінг», згідно з якою «контролінг» вважають похідним від французького терміну «controler», що перекладається як контролювати або ж перевіряти.

Ацентуємо увагу на тому, що поняття «контролінг» і «контроль» відмінні за своєю сутністю й різновекторні за своїм значенням. Адже контролінг являє собою специфічний інструментарій управління (один із напрямків, за якими групуються концепції щодо даного поняття), орієнтований на майбутнє, тоді як контроль має ретроспективний характер та направлений в минуле, на виявлення помилок. Для більш повного розмежування даних понять Пісьмаченко Л.М. [8, с. 8] здійснив порівняльний аналіз їх відмінностей, що наведений в таблиці 3.

Ткаченко А.М. в межах дисертаційного дослідження [18, с. 17] зазначає, що ототожнення контролінгу з контролем справедливе лише частково, оскільки контролінг включає в себе і аспект контролю. А це означає, що контролінг, передусім даватиме відповіді на питання: що треба та що найбільше підходить для підприємства в його діяльності.

Контроль, як впливає з вище наведених трактувань, – лише елемент контролінгу, оскільки «контролінг є комплексною міжфункціональною концепцією, метою якої є координація системи планування, контролю та інформаційного забезпечення» [19, с. 152]. Поняття контролю включає доволі вузьке коло проблем, до яких насамперед відносяться визначення відхилень і їх облік, тоді як поняття контролінгу носить глибший і глобальніший характер. Він дозволяє не тільки визначати відхилення, але й координувати їх, аналізуючи причини виникнення небажаних результатів, регулювати та створювати базу для прийняття управлінських рішень [20, с. 141]. Пропонуємо розглядати контроль як підсистемну складову контролінгу. Наочне відображення зв'язку «контролінг» – «контроль» наведено на рисунку 2 [21, с. 9].

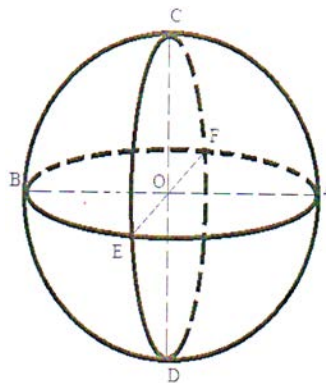

Рис. 2. Конвергенція підсистем контролінгу

Джерело: [21]

Оскільки контролінг є складовою частиною управління підприємством, як зазначає значна частина наукового товариства, то для нього характерні функції управління. Однак варто зазначити, що між ними існують деякі відмінні особливості. Зосередимо увагу тільки на одній із функцій – контролі. Із порівняльної таблиці, що наводить у своїй статті Смоквіна Г.А. [22, с. 331], впливає наступне: «функція контролю для управління полягає у контролі неузгодженостей значень економічних показників, а для контролінгу – у виборі найбільш відповідних методів контролю, аналізу та регулювання значень економічних показників». Контроль як підсистемна складова контролінгу передбачає за Грудзинським О.Д. [23, с. 64] виконання наступних завдань: контроль за досяжністю поставлених цілей, виявлення відхилень, встановлення причин і винних у відхиленнях; забезпечення процесу са-

Трактування поняття «контролінг» в економічній літературі

№ п/п	Вчений	Рік	Висловлене твердження
1	<i>Терещенко О.О.</i> [1]	2001 р.	Контролінг – це спеціальна система методів та інструментів, яка спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства (зокрема фінансового менеджменту), що охоплює інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль і внутрішній консалтинг; система орієнтовна на майбутній розвиток підприємства.
2	<i>Ананькіна А.Е., Данилочкін С.В.</i> [2, с. 7]	2002 р.	Контролінг (управління управлінням) є своєрідним механізмом саморегулювання на підприємстві, що забезпечує зворотний зв'язок у мережі управління.
3	<i>Сахарєва Л.О., Петренко Н.С.</i> [3, с. 8]	2002 р.	Контролінг – це принципово нова концепція інформації і управління, яку можна визначити як обліково-аналітичну систему, що поєднує синтез елементів обліку, аналізу, контролю, планування, що забезпечує як оперативне, так і стратегічне управління процесом досягнення цілі і результатів діяльності підприємства.
4	<i>Пушкар М.С.</i> [4, с. 3]	2004 р.	Контролінг – це синтетична дисципліна, яка розвивається на основі даних маркетингу, менеджменту, планування, обліку, аналізу та контролю.
5	<i>Хорват П.</i> [5, с. 17]	2006 р.	Контролінг – це набагато ширше поняття ніж контроль, це комплексна міжфункціональна концепція управління, ціллю якої є координація системи планування, контролю і інформаційного забезпечення.
6	<i>Яковлев Ю.П.</i> [6, с. 21]	2006 р.	Контролінг – це функціонально відособлений напрям економічної роботи на підприємстві, пов'язаний з реалізацією фінансово-економічної функції у менеджменті для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень.
7	<i>Прохорова В.В., Мартюшева Л.С., Петрусевич Н.Ю.</i> [7]	2006 р.	Розглядають контролінг як функцію управління, яка інтегрує реалізацію всіх управлінських функцій на підприємстві.
8	<i>Письмаченко Л.М.</i> [8, с. 8]	2008 р.	Контролінг не можна трактувати однозначно, адже це: з однієї сторони – багатфункціональний інструмент управління, покликаний допомогти вищому керівництву і керівній ланці приймати рішення; з іншої – така організація управління, при якій не лише констатуються факти, а й проводиться їх аналіз, пошук резервів та консультування з метою досягнення поставлених цілей та запобігання помилок у майбутньому.
9	<i>Марциняк С.</i> [9, с. 14]	2008 р.	Контролінг – зінтегрована підсистема керівництва, планування, контролю та інформації, що сприяє адаптації й координації цілої системи управління.
10	<i>Вебер Й.</i> [9]	2008 р.	Контролінг , який є підсистемою управління підприємством, частково виконує, а частково допомагає здійснювати процеси планування, керування і контролю, що дає змогу координувати усю систему управління.
11	<i>Козуб О.В.</i> [10]	2009 р.	Контролінг у загальному розумінні є концепцією управління підприємством та визначається як провідна система менеджменту, яка представлена взаємопов'язаними складовими – плануванням, координуванням, моніторингом, інформаційними потоками, управлінським обліком, контролем та аналізом відхилень. Передумовою його виникнення стала необхідність об'єднання різноманітних аспектів управлінської діяльності в організаційних системах. Управління підприємством « під одним кутом зору» завдяки наявній широкій методичній та інструментальній базі – це і є система контролінгу.
12	<i>Малярець Л.М., Матвієнко-Біляєва Г.Л.</i> [11, с. 13]	2010 р.	Під контролінгом доцільно розуміти особливу функцію управління, що синтезує, інтегрує і координує основні функції управління діяльністю з метою досягнення стратегічних цілей в умовах невизначеності та мінливості зовнішнього середовища.
13	<i>Швидкий Е.А.</i> [12, с. 116]	2012 р.	«Під функцією контролінгу...слід розуміти рефлексію (усвідомлення й осмислення) управлінських рішень, у зв'язку з чим контролінг є методологією і методикою координації – метафункцією управління процесом прийняття рішень». Дві останні концепції (контролінг як управління управлінням та контролінг як координування процесу вироблення і прийняття рішень) слід об'єднати в окрему концепцію з власним предметом, об'єктом і методами реалізації. В цьому випадку контролінг справді виконуватиме метафункцію управління координацією процесами менеджменту в системі, а саме: планування, організування, мотивування і контролю.
14	<i>Амосов О.Ю.</i> [13, с. 85]	2014 р.	Контролінг можна визначити як сучасну управлінську концепцію, що реалізується у вигляді створення усередині підприємства підсистеми управління, що координує діяльність усіх функціональних підсистем і що забезпечує за допомогою безперервної інформаційно-аналітичної підтримки, прийняття і реалізації управлінських рішень, спрямованих на досягнення єдиних цілей підприємства і забезпечення ефективного функціонування організаційної системи в довгостроковій перспективі.

Таблиця 2

Трактування поняття «контроль» в економічній літературі

№ п/п	Вчений	Висловлене твердження
1	<i>Кузик Н.П.</i> [14]	« Внутрішній контроль слід розглядати як складову структури всіх функцій у загальній системі управління. Метою такого контролю є досягнення управлінських цілей щодо забезпечення максимально позитивної результативності ведення бізнесу та мінімізації суб'єктом господарювання різного виду ризиків у їх діяльності через протидію появи помилок та недоліків, перевірку достовірності даних обліку й звітності, коригування виробничих завдань, здійснення заходів із дотримання вимог діючого законодавства, прийнятої політики керівництвом, інструкцій та інших директивно-нормативних актів акціонерного товариства».
2	<i>Пантелєєв В.П.</i> [15]	« Контроль – це процес забезпечення досягнення підприємством встановлених цілей, у ньому зацікавлені не тільки його власники та керівництво, але й працівники і суспільство в цілому...контроль ґрунтується на концепції центрів відповідальності та управлінському обліку; не зважаючи на нагальну потребу дотримання рівноваги традиційного й новітнього підходів до контролю, зміст контролю у бухгалтерському обліку набуває рис управління, підпорядковуючись вимогам управління; напрямом контролю стає як підтвердження достовірності фінансової звітності, так і підвищення ефективності операцій».
3	<i>Акентьєва О.Б.</i> [16]	« Внутрішній контроль – це технологічний процес, в якому необхідні процедури здійснюються у встановленому порядку і реалізуються за допомогою сукупності організаційних, методичних і технічних методів, способів та прийомів, які сприяють зменшенню схильності до ризику».
4	<i>Данілочкіна Н.Г.</i> [17, с. 21]	«Контролінг не тотожний контролю: контроль займається фіксацією і оцінкою фактів, що вже відбулися в діяльності підприємства, а контролінг націлений на перспективу, у бік випереджаючого контролю».

Таблиця 3

Порівняльна характеристика понять «контролінг» та «контроль»

№ п/п	Контроль	Контролінг
1	В більшості випадків сприймається як негативна діяльність.	Позитивна, конструктивна діяльність, оскільки зорієнтована на кінцеву мету.
2	Орієнтований на окремі сторони об'єкту, носить епізодичний характер.	Орієнтований на стан об'єкту в цілому, носить регулярний характер.
3	Спрямований в минуле, оцінює завершену діяльність.	Орієнтований на майбутнє, сприяє виконанню планів, має дієвий характер.
4	Не враховує психологічний фактор об'єктів, що перевіряються, їх реакцію.	Враховує психологічний фактор через силу мотивації.
5	Виконується допоміжним персоналом апарату управління.	Здійнюється апаратом управління 1-го рівня.
6	Не має регулярних зворотних зв'язків з об'єктом управління.	Здійснює зворотній зв'язок з об'єктами управління.
7	Використовує приблизні оцінки та узагальнюючі вимірники;	ґрунтується на точних оцінках та натурально-вартісних вимірниках.
8	Контролер одержує інформацію опосередковано (з бухгалтерії), із запізненням і не повну.	Контролер одержує вичерпну та оперативну інформацію безпосередньо з об'єкту (центру відповідальності).
9	Не відповідає вимогам інтенсивного господарювання.	Орієнтований на інтенсивне здійснення діяльності.
10	Має безліч недоліків (епізодичність, вибірковість, неоперативність, ретроспективність).	По конструктивності системи, є адекватним кращим технічним системам.

Джерело: [8]

моконтролю; випереджаючий контроль, контроль динаміки збуту у розрізі товарів, каналів збуту та груп споживачів; виділення факторів впливу на вколішнього середовища як об'єктів стратегічного контролю. Кожний важливий напрямок діяльності підприємства завдяки координаційному підході, що несе в собі контролінг, забезпечений схемою узгодження різнопланових контрольних заходів і регулюючих процедур, що проводяться керівниками різних рівнів управління; проведенням процедур узгодження між собою цільових показників, планів, бюджетів, що формуються на різних рівнях управління; завдяки консультаційному підході – наданням консультаційної допомоги у здійсненні планування, веденні обліку, виконанні аналізу, контролю та регулювання, постачанні додаткової інформації

з предмету дослідження; завдяки організаційному підході – встановленням центрів відповідальності, визначенням організаційних аспектів виконання і проведення різноманітних процедур та заходів, механізмами впровадження методик планування, обліку, аналізу, контролю і регулюванням з наступним доведенням їх до відповідних осіб.

Висновки і пропозиції. Дослідження понять «контролінг» та «контроль» в контексті управлінської парадигми підприємства дає підстави для того, щоб зробити наступні висновки: 1) контролінг слід розглядати як підсистему управління, що координує діяльність усіх функціональних підсистем і що забезпечує за допомогою безперервної інформаційно-аналітичної підтримки, прийняття і реалізації управлінських рішень, спрямованих на до-

сягнення єдиних цілей підприємства і забезпечення ефективного функціонування організаційної системи в довгостроковій перспективі; 2) поняття «контролінг» і «контроль» відмінні за своєю сутністю й різновекторні за своїм значенням; 3) контроль – підсистемна складова контролінгу.

Список літератури:

1. Терещенко О.О. Контролінг Теоретичні засади бюджетування на підприємстві / О.О. Терещенко // Фінанси України. – 2001. – № 11. – С. 17-23.
2. Ананькіна А.Е. Контролінг як інструмент управління підприємством / А.Е. Ананькіна, С.В. Данилочки; под. ред. Н.Г. Данилочкиной. – М. : ЮНИТИ, 2002. – 279 с.
3. Сухарева Л.А. Контролінг – основа управління бізнесом / Л.А.Сухарева, С.Н.Петренко. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2002. – 208 с.
4. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія / М.С. Пушкар, Р.М. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 370 с.
5. Хорват П. Концепция контроллинга: управленческий учет / П. Хорват. Система отчетности. Бюджетирование / Horvat & Partners; Пер. с нем. 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс. – 2006. – 269 с.
6. Яковлев Ю.П. Контролінг на базі інформаційних технологій / Ю.П. Яковлев. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 318 с.
7. Контролінг – від теорії до реалізації на практиці : монографія / В.В. Прохорова, Л.С. Мартюшева, Н.Ю. Петрусевич, Ю.В. Прохорова. – ХНЕУ. – Харків : ІНЖЕК – 2006. – 198 с.
8. Пісьмаченко Л.М. Контролінг в органах державної влади й органах місцевого самоврядування: Навч. посіб. – К. : Вид-во НАДУ, 2008. – 81 с.
9. Marciniak. S., Controlling. Teoria. Zastosowania. Wydanie trzecie zmienione. – Warszawa: Centrum Doradztwa i Informacji, 2008. – 269 s.
10. Козуб О.В. Формування системи управління промисловими підприємствами на засадах контролінгу [Текст] / Олена Вікторівна Козуб: дис. канд. ек. наук.: 08.00.04. – Запоріжжя, 2009. – 24 с.
11. Малярець Л.М. Формалізація задач контролінгу логістичної діяльності підприємства. Монографія / Л.М. Малярець, Г.Л. Матвієнко – Біляєва. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. – 227 с.
12. Е.Швидкий.Контролінг як технологія інтелектуалізації управління бізнес-процесами на підприємствах / Е.Швидкий // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 1(34). – С. 115-119 – (фінансово-обліково-аналітичні аспекти).
13. Амосов О.Ю. Контролінгові механізми в системі управління підприємством / Амосов О.Ю. // Экономика и управление № 1 – 2012 г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pk.napks.edu.ua/library/compilations_vak/eiu/2012/1/p_82_86.pdf
14. Кузик Н.П. Система внутрішнього контролю в акціонерному товаристві [Текст] / Наталія Петрівна Кузик: автореф. дис. канд. ек. наук.: 08.06.04. – Київ, 2004. – 25 с.
15. Пантелєєв В.П. Концепція внутрішньогосподарського контролю діяльності підприємств: методологія, організація, розвиток [Текст] / Володимир Павлович Пантелєєв: автореф. дис. докт. ек. наук.: 08.00.09. – Київ, 2009. – 42 с.
16. Акеңтєва О.Б. Підвищення економічної ефективності системи внутрішнього контролю підприємства [Текст] / Олена Борисівна Акеңтєва: автореф. дис. канд. ек. наук.: 08.06.01. – Донецьк, 2006. – 25 с.
17. Контролінг як інструмент управління підприємством / под ред. Н. Г. Данилочкиной. – М. : ЮНИТИ, 2002. – 279 с.
18. Ткаченко А.М. Організація контролінгу та внутрішнього аудиту в системі управління промисловим підприємством / Алла Михайлівна Ткаченко: автореф. дис. докт. ек. наук.: 08.06.01. – Донецьк, 2005. – 35с.
19. Бородушко И.В. Стратегическое планирование и контроллинг / И. В. Бородушко, Э. К. Васильева. СПб. : Питер, 2006. – 192 с.
20. Г.Тельнова. Підсистема контролінгу в системі фінансового менеджменту підприємства / Г.Тельнова // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 4(37). – С. 140-147 – (фінансово-обліково-аналітичні аспекти).
21. Колібаба О.А., Тулінов А.С. Конвергенція видів, функцій та підсистем контролінгу для ефективного управління витратами / Колібаба О.А., Тулінов А.С. // Проблеми інноваційного розвитку економіки України: збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук / Наукова організація «Перспектива». У 2-х частинах. – Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика», 2014. ч. 2. – С. 7-11.
22. Смоквіна Г.А. Контролінг як складова частина управління підприємством / Г.А. Смоквіна // Вісник соціально-економічних досліджень: з б.наук. праць: статті. – Одеса, 2011. – № 2(42). – С. 329-335.
23. Гудзинський О.Д. Контролінг в системі менеджменту (теоретико-методологічний аспект): монографія / Гудзинський О.Д., Акеңтєв М.М., Деменіна О.М. – К.: ІПК ДСЗУ, 2009. – 255 с.

Бутко Н.П.

Черниговский государственный технологический университет

Гринюк О.И.

Институт экономики и управления в нефтегазовом комплексе

Ивано-Франковского национального технического университета нефти и газа

ДЕМАРКАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ ПОНЯТИЙ «КОНТРОЛЛИНГ» И «КОНТРОЛЬ» В КОНТЕКСТЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ПАРАДИГМЫ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

Статья посвящена исследованию связей в системе «управление – контроллинг – контроль». Основное внимание сосредоточено на демаркационных аспектах понятий «контроль» и «контроллинг». Определена роль и место контроллинга в системе управления предприятием.

Ключевые слова: демаркация, контроллинг, контроль, предприятие, управление.

Butko N.P.

Chernigiv State Technological University

Gryniuk O.I.Institute of Economics and Management in Oil and Gas Sector
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas**DEMARCATIVE ASPECTS OF THE TERMS «THE CONTROLLING»
AND «THE CONTROL» WITHIN THE CONTEXT OF ENTERPRISE
MANAGEMENT PARADIGM****Summary**

The article is devoted to the research of links in the system « the management – the controlling – the control». The main attention is focused on the aspects of demarcative concepts of the terms « the control» and « the controlling». The role and place of controlling in the enterprise management system is defined.

Keywords: demarcation, controlling, control, enterprise, management.

УДК 336717.1(477)

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЇХ РОЗВИТКУ****Волохата В.Є., Чубенко А.А.**

Харківський інститут банківської справи

Університету банківської справи Національного банку України

У статті розглянуто особливості функціонування платіжних систем України на сучасному етапі їх розвитку. Розроблено та запропоновано ряд заходів щодо розширення безготівкових форм розрахунків і забезпечення подальшого розвитку систем електронних платежів.

Ключові слова: платіжні системи України, Національна система масових електронних платежів, Система електронних платежів.

Актуальність теми. Функціонування національної грошової системи вимагає вдосконалення організації готівкового обігу як складової частини загальної платіжної системи країни, з привнесенням його у відповідність до потреб ринкової економіки.

У зв'язку з цим важливою складовою стратегії розвитку платіжних систем України повинна стати розробка внутрішньодержавних платіжних систем, покращення та постійна модифікація використовуваних систем.

В розрізі постійного розвитку інформаційного середовища, дослідження стратегії розвитку платіжної системи України, а також визначення сучасного стану функціонування платіжних систем України набуває особливого значення, що зумовлює актуальність обраної теми та доцільність проведення досліджень.

Загальні засади функціонування платіжних систем в Україні регулюються Законами України «Про Національний банк України» [3], «Про банки і банківську діяльність» [4], «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [5], «Про поштовий зв'язок», іншими законодавчими актами України та нормативно-правовими актами Національного банку України.

Теоретичні, методичні, економіко-організаційні питання формування платіжних стали провідними темами дослідження відомих зарубіжних та вітчизняних економістів, зокрема, у дослідженнях В.В. Вітлінського, А.С. Гальчинського, В.М. Гейця, В.М. Кравця, А.І. Кредісова, В.І. Міщенко, О.М. Мозгового, А.М. Мороза, С.В. Науменкової, Ю.М. Пахомова, А.С. Савченка, І.В. Сало, В.С. Стельмаха, А.С. Філіпенка, В.Ю. Ющенко та інших.

Постановка задачі. Метою даного дослідження є теоретичне обґрунтування функціонування та ви-

користання платіжних систем в Україні, їх сучасного стану та перспектив розвитку.

Результати дослідження. У 2013 році найбільш значущою, продуктивною і надійною для економіки України була система електронних платежів Національного банку України (СЕП), яка вже 20 років поспіль успішно виконує покладені на неї функції загальнодержавної системи міжбанківських розрахунків [11]. Тобто, безперервне, надійне та ефективне функціонування системи електронних платежів (СЕП) та Національної системи масових електронних платежів (НСМЕП) забезпечує Національний банк України, який є платіжною організацією та розрахунковим банком для цієї системи.

Національний банк України визначає порядок функціонування цих платіжних систем, прийняття і виключення з них учасників, проведення переказу за їх допомогою та інші питання, пов'язані з їх діяльністю [12].

Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» [5] платіжну систему визначає як платіжну організацію, членів платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними при проведенні переказу коштів, який і є обов'язковою функцією цієї системи.

Платіжну систему можна представити у вигляді системи механізмів, які служать для переказу грошових коштів між суб'єктами господарювання, для розрахунку за платіжними зобов'язаннями, що виникають між ними.

Платіжна система складається з кількох самостійних систем, таких як: системи «клієнт-банк»; внутрішньобанківські платіжні системи; системи міжбанківських розрахунків; системи масових платежів;